

Szólj hozzá!

**Kísérőanyag a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia
2005. évi kommunikációs programjához
ifjúsági és felnőttcsoportok számára**

I. A PLAKÁT

1. A világban járva-keelve vagy otthon, a televízió előtt ülve szavak és képek tömege zúdul ránk napról napra, percről percre. Mintha minduntalan megszólítanának bennünket, mintha állandóan szólni akarnának hozzánk. S e képek, üzenetek agresszivitása, erőszakossága egyre növekszik. Éppen ezért talán már önkéntelenül is védekezünk a megszólítás ellen: az aluljáróban elhárítjuk a felénk nyújtott reklámcédulát, az utcán inkább meggyorsítjuk lépteinket, ha azt halljuk: „Elnézést...!” Másfelől pedig hiányoljuk az igazán hozzánk szóló szavakat. A nagy kommunikációs kavalkádban elmagányosodunk...

Néha mégis felkapjuk a fejünket, amikor a nagy üzenet-zivatarban szokatlan hang csendül fel. Ilyen az is, amikor egy óriásplakátról a legújabb autómobil vagy utazási ajánlat helyett ez a három szó villan a szemünkbe: „Magyar Katolikus Egyház”. Idén egy bordószínű plakátról, három kép mellől köszön ránk ez a felirat, s mellette a felszólítás: „Szólj hozzám...” Az Egyház tagjaként nyilván véleményalkotásra készít bennünket ez a plakát, hiszen rólunk van szó: a mi nevünkben beszél, és először talán minket is szólít meg... A kívülállók pedig talán tőlünk szeretnék megtudni: Mit is akar üzeni az Egyház? Miért próbálkozik e kommunikációs kampánnyal? Mit „reklámoz”, mit akar eladni? Vagy ha egész mást szeretne, akkor azt miért óriásplakát útján teszi? Kiknek szól tulajdonképpen ez az üzenet? Mit jelent a három kép? De keresztény közösségeinkben is felmerülhetnek kérdések. Mire alkalmas az óriásplakát, és mire nem? Milyen kapcsolata, viszonya lehet egy kereszténynek a mai multimédiás világhoz, milyen előnyök és hátrányok származnak abból, ha az Egyház ezen a téren megjelenik? Milyen hatása volt az eddigi években a programnak, mivel lehetne hozzájárulni sikeréhez, mit javasolnánk a későbbiekben?

Első lépésünk a plakáttal, a kommunikációs kampánnyal kapcsolatos érzéseink felszínre hozása és tudatosítása lehet, s annak felismerése, hogy az ezzel kapcsolatos személyes véleményeink közösségünkön belül is milyen különbözők lehetnek.

2. Szemléljük a plakátot, és beszéljünk róla!

- Helyezzük el mindenki számára jól láthatóan a kommunikációs program plakátjának egy példányát.
- Három-öt percig szemléljük csendben, majd osszuk meg egymással a plakáttal kapcsolatos benyomásainkat, azt, ami először megfogalmazódik bennünk. Ebben a megosztásban elsősorban nem a gondolatoknak, hanem az érzéseknek kell felszínre kerülniük. Mit érzünk, amikor meglátjuk? Tudunk-e vele azonosulni, és milyen mértékben? Ha nem, milyen szempontból nem? Nemcsak a jelenlegi megtekintés élményeire vagyunk kíváncsiak, hanem arra is, amit akkor érzett bármelyikünk, amikor először (utcán, hirdetőoszlopon, templomi falíújságon stb.) meglátta a képet. Ez az érzés vonatkozhat magára a plakátra, színeire, képeire, az általa keltett benyomásra, érzésekre vagy a vele kapcsolatos érintettségünkre. Fontos viszont, hogy ebben a fázisban ne reagáljunk a felvetésekre, csak helyezzük egymás mellé az egyéni beszámolókat! A beszélgetés vezetője arra törekedjen, hogy mindenki szabadon megszólalhasson, és a résztvevők ne akarják „kiigazítani” egymás véleményét, mindenki tudjon szabadon megnyilvánulni.
- Ha mindenki elmondhatta érzéseit, akkor a csoport vezetője a bevezetőben felsorolt kérdések alapján kezdeményezzen beszélgetést a kommunikációs programról. Hívja föl a figyelmet arra, hogy nemcsak egy plakátról van szó, hanem egy ennél összetettebb szándékról: a katolikus Egyház és a magyar társadalom közti kapcsolat hangolásáról; arról, hogy az Egyház és a világ számára egyaránt fontos témákról párbeszéd induljon a hívők és embertársaik találkozásainak különböző szintjein.

E beszélgetés célja, hogy felismerjük: a kommunikációs program, mint bármely eszköz, *afelhasználás módjától* függően (s ebbe bele kell értenünk a keresztény közösség támogatását, illetve annak hiányát is) alkalmas vagy alkalmatlan lehet a cél elérésére.

3. A II. Vatikáni Zsinat tanítása

Az alábbi részletek a II. Vatikáni Zsinat „Inter mirifica” kezdetű, a tömegtájékoztatási eszközökről szóló dokumentumából valók. Javasolt kérdések a feldolgozáshoz:

- A dokumentumot 1963-ban fogadták el a zsinati atyák. Hogyan látjuk: mi változott azóta a világ (és benne a tömegtájékoztatás) helyzetében? Miben volt előremutató vagy különösen időtálló a zsinat helyzetértékelése?
- Hogyan gondolkodik a zsinati dokumentum az Egyház különböző tagjainak feladatáról a (tömeg)kommunikáció területén?

(Ha módunk van rá, hasznos a dokumentum más részeit vagy akár egészét is bevonni a feldolgozásba! Ez esetben egy előre felkészült személy ismertetheti azt a csoport előtt – esetleg kiosztva a szöveget vagy annak egyes részeit –, és ezután kezdődhet a megosztás.)

(8.) Mivel a közvéleménynek ma a magánéletben és közéletben egyaránt nagy hatalma és tekintélye van minden rendű és rangú ember szemében, a társadalom minden tagjának ezen a téren is meg kell tennie azt, amit az igazságosság és a szeretet követel, hogy a tömegtájékoztatási eszközök segítségével is helyes közvélemény kialakítására és terjesztésére törekedjenek. (...)

(13.) Az Egyház minden tagja egy szívvel-lélekkel azon legyen, hogy a tömegtájékoztató eszközöket haladéktalanul és semmi fáradságot sem kímélve eredményesen használják föl az apostolkodás legkülönfélébb munkáiban, amint az idők és a körülmények megkívánják, megelőzve az ártó kezdeményezéseket, főleg azokon a területeken, ahol az erkölcsi és a vallási fejlődés fokozott erőfeszítéseket igényel.

A lelkipásztorok ezért siessenek e területen is eleget tenni feladatuknak, mely általános igehirdetői tisztüknek szerves része; a világi hívek is, akiknek részük van ezen eszközök használatában, törekedjenek tanúságot tenni Krisztusról, főként úgy, hogy ki-ki szakmailag felkészülten és apostoli lelkiülettel áll helyt a maga munkaterületén, sőt a maguk részéről közvetlenül is nyújtsanak segítséget az Egyház apostoli tevékenységéhez műszaki, gazdasági, kulturális vagy művészi vonalon.

II. A VILÁG

1. A Magyar Katolikus Egyház óriásplakátjai talán ismét tudatosítják bennünk, hogy a társadalom, amelyben élünk, különböző, párhuzamosan létező „világokból” áll. Ugyanazt a tapasztalatot akár egymás közelében élő emberek is egészen különbözőképpen élhetik meg. Ugyanazt a tájat másként látják, ugyanazt a szobát másképp rendeznék be... Ahhoz, hogy szót értsünk egymással és el tudjuk helyezni magunkat, fel kell ismernünk és értékelnünk kell a különböző világfelfogásokat, világlátásokat.

A kommunikációs kampánnyal kapcsolatban is érdemes feltennünk magunknak ilyen kérdéseket: Milyen világ jelenik meg azokon a képeken, amelyek a plakátot alkotják? (Hétköznapi vagy különleges? Gazdag vagy szegény? Vonzó, tiszító vagy közömbös? A magunkénak érezzük-e ezt a világot?) Milyen élményeket hoznak felszínre bennünk a képek? Otthon érezzük-e magunkat bennük?

De képet kell alkotnunk arról a világról is, mely plakátokon túl, azok körül, azokon és a mi közösségeinken kívül található. A világról, melyben ezek az óriásplakátok „megszólalnak”, amelyben mi is nap mint nap megszólalunk, és amely bennünket is formál. Hogyan látjuk a külvilágot, az Egyház tágabb környezetét? Hogyan látjuk mint missziós terepet? Mint ellenséges, közömbös vagy jó szándékú környezetet? Mint olyan helyet, ahová Jézus küld bennünket, hogy róla beszéljünk?

2. Szemléljük a plakátot, és beszéljünk róla!

- Helyezzük el mindenki számára jól láthatóan a kommunikációs program plakátjának egy példányát.
- A beszélgetés vezetője tegye fel a bevezetőben megfogalmazott első három kérdést a plakát „világára” vonatkozóan.
- Néhány percnyi csendes szemlélés után osszuk meg egymással válaszainkat. A résztvevők ne kritizálják egymás véleményét, de saját válaszukat igyekezzenek megokolni: mely részlet, a kép mely jellemzője kelti bennük az általuk elmondott benyomást?
- Ha mindenki elmondta a véleményét, a vezető kezdeményezzen beszélgetést a bevezető további kérdéseiről, amelyek már a „külvilágra” vonatkoznak. Igyekezzen úgy vezetni a beszélgetést, hogy lehetőleg ne a „mai világot” elítélő, negatív hozzászólások kerüljenek túlsúlyba, hanem azok, amelyek valamilyen cselekvési lehetőséget is felvillantanak a résztvevők közvetlen környezetének alakítására, a párbeszédre.

3. Szentírási elmélkedés

- Az alábbi evangéliumi részletet lehetőleg (ha nincs mindenkinél Szentírás) osszuk ki a résztvevőknek.
- Olvassuk fel hangosan a szöveget, és közben a résztvevők figyeljenek arra a szempontra, hogy milyen Jézus kommunikációja a „világ” képviselőjével? Szavaiból ítélve hogyan látja Jézus a vele szemben álló, fölötté ítélezhető embert (Pilátust)? Milyen kommunikációt használ ebben a kiélezett helyzetben? Vajon mi a célja Jézusnak a „világgal”, és hogyan mutatkozik meg ez a Pilátussal való találkozásában?
- Osszuk meg egymással felismeréseinket.
- Ha már mindenki megszólalt, feltehetjük azt a kérdést is: milyen más szentírási részleteket tudunk felidézni, ahol Jézus a „külvilággal” (tehát nem saját belső körével, tanítványaival) kommunikál?

Kaifástól a helytartóságra vitték Jézust. Kora reggel volt. A zsidók nem mentek be a helytartóságra, nehogy tisztátalanná váljanak, s elkölthessék a húsvéti bárányt. Ezért Pilátus jött ki hozzájuk, és megkérdezte tőlük: „Mivel vádoljátok ezt az embert?” „Ha nem volna gonosztevő – felelték –, nem hoztuk volna eléd.” Pilátus szabadkozott: „Vigyétek vissza és ítélkezzetek fölötté saját törvényetek szerint!” De a zsidók nem tágtítottak: „Nekünk senkit sem szabad megölnünk.” Így beteljesedett, amit Jézus mondott, amikor megjövendölte, milyen halállal hal meg. Pilátus visszament a helytartóságra, maga elé hívatta Jézust, és megkérdezte tőle: „Te vagy a zsidók királya?” Jézus ezt felelte: „Magadtól mondd ezt, vagy mások mondták neked rólam?” „Hát zsidó vagyok én? – tört ki Pilátus. – Saját néped és a főpapok adtak kezemre. Mit tettél?” Jézus így válaszolt: „Az én országom nem ebből a világból való. Ha ebből a világból volna országom, harcra kelnék szolgálaim, hogy ne kerüljek a zsidók kezére. De az én országom nem innen való.” Pilátus közbeszólt: „Tehát király vagy?” „Te mondd, hogy király vagyok – mondta Jézus. – Arra születtem, s azért jöttem a világba, hogy tanúságot tegyek az igazságról. Aki az igazságból való, hallgat szavamra.” Pilátus ezt mondta: „Mi az igazság?” E szavakkal újra kiment a zsidókhoz, és kijelentette: „Én nem találok semmiben bűnösnek. De az a szokás nálatok, hogy húsvétkor valakit szabadon bocsássak. Akarjátok, hogy szabadon bocsássam a zsidók királyát?” Erre újra kiabálni kezdtek: „Ne őt, hanem Barabást!” Barabás rabló volt.

Erre Pilátus előhozatta Jézust, és megostoroztatta. A katonák töviskoszorút fontak, a fejére tették és biborszínű köntöst adtak rá. Aztán eljártak és így gúnyolták: „Üdvözlégy, zsidók királya!” Majd arcul ütötték. Pilátus ismét kiment és így szólt hozzájuk: „Nézzétek, elétek vezetem. Értsétek meg: nem találok semmiben sem bűnösnek.” Jézus töviskoronával, bíborpalástban jött ki. Pilátus rámutatott: „Íme, az ember!” Mihelyt meglátták, a zsidók és a szolgák elkezdtek kiabálni: „Keresztre vele, keresztre vele!” Pilátus ismét szabadkozott: „Vigyétek el és feszítsétek meg ti! Én nem találok bűnösnek.” De a zsidók nem tágtítottak: „Nekünk törvényünk van, s e törvény szerint meg kell halnia, mert Isten Fiává tette magát!” Ennek hallatára Pilátus még jobban megijedt. Visszament a helytartóságra, és újra megkérdezte Jézustól: „Honnan való vagy?” Jézus nem válaszolt neki. Pilátus kérdőre vonta: „Nekem nem felelsz? Hát nem tudod, hogy hatalmam van rá, hogy szabadon bocsássalak, de hatalmam van arra is, hogy keresztre feszíttesselek?” Jézus csak ennyit mondott: „Nem volna fölöttem hatalmad, ha onnan felülről nem kaptad volna. Ezért annak, aki a kezredre adott, nagyobb a bűne.” (Jn 18,28–19,11)

III. A KAPCSOLAT

1. Az első képen senki sem beszél, mégis félreérthetetlenül kommunikáció zajlik rajta: az édesanya a méhében élő magzattal, gyermekével „beszélget”. Miből tudjuk ezt? A lehunyt szem és a jobb kéz mozdulata világosan utalnak rá. De a többi képen is vannak ilyen beszédes elemek, melyek a szavakon túli, szavak előtti kommunikációról árulkodnak: a kisfiú mosolya, a férfi összekulcsolt keze és még sok-sok más részlet. Mielőtt akár egy szót is kiejtenénk a szánonk, sőt, mielőtt megfogalmaznánk, mit is akarunk mondani, már rég kommunikálunk... Nem kommunikációs célú tetteink is hatással vannak embertársainkra. Ha meg szeretnénk érteni egymást, ha szeretnénk „megértésben élni”, észre kell vennünk egymás kimondatlan jelzéseit, szavak nélküli üzeneteit!

Vajon mennyire figyelünk egymásra? A szavakba foglalható, egyszerűen megérthető mondanivalón túl mennyire ügyelünk a családban, a munkahelyen, a futó találkozásokban egymás igényeire, a nem erőszakos kérésekre, megnyilvánulásokra? Egyáltalán: észrevesszük-e a világban a nem látványos dolgokat, nem feltűnő jelenségeket? És mennyire figyelünk magára a kommunikációnkra?

2. Szemléljük a plakátot, és beszéljünk róla!

- Egy meditatív (például taizéi vagy az eucharisztiairól szóló) énekkel vezessük be az alkalmat.
- Helyezzük el mindenki számára jól láthatóan a kommunikációs program plakátjának egy példányát.
- Az első képből kiindulva, de nem kizárólag arra összpontosítva beszélgetésben keressük annak jeleit, hogyan „szólhatunk”, szólunk egymáshoz a szavakon kívül? A vezető az elején tegye fel az alábbi kérdéseket: Milyen emlékeket tudunk felidézni saját tapasztalatunkból, amikor a szavak nélküli kommunikációt „használtuk”? Van-e olyan ismerősünk, akinek jelenléte, gesztusai, egyénisége, nonverbális (nem szavakkal történő) kommunikációja pozitív hatást kelt bennünk? Próbáljuk megfogalmazni ezt a hatást, és felmérni azt is, mi az, amit nem lehet belőle szavakba önteni!
- Osszuk két-három fős csoportokra a résztvevőket; legyen minden csoportban legalább egy újszövetségi Szentírás. A csoportok keressenek a Szentírásból olyan részeket, melyek Jézus nem szavakkal történő kommunikációjáról tanúskodnak! (Például: Mt 8,14-15; Mt 12,22; Lk 9,29, Jn 8,6)
- A talált igehelyeket néhány szóval jelezve közösen írjuk fel egy táblára vagy csomagolópapírra.
- Ha nem találunk több ilyen idézetet, közös beszélgetésben próbáljuk körvonalazni, milyen volt Jézus „gesztusnyelve”, milyen helyzetekben alkalmazta, és milyen hatást gyakorolt ezzel azokra, akikkel kommunikált?

3. Helyzetgyakorlat

Vállalkozó résztvevők próbálják a csoport előtt eljátszani a következő szituációkat (esetleg több lehetőséget is kipróbálva), utána pedig beszéljük meg: hogyan érezzük magunkat hasonló helyzetben, és mi lenne segítségünkre a másik részéről? (Az eljátszás során elsősorban nem a szavakkal megfogalmazott üzenetek „jelnyelvre fordítására” kell törekedni, hanem megpróbálni a szituációt minél valóságosabban átélni, és a kívánt hatást elérni – akár nagyon egyszerű gesztusokkal is!)

A) Hogyan tudjuk elmondani szavak nélkül vagy a szavakon túl:

- egy beszéddel nem kommunikáló súlyos betegnek: „Segíték felülni, megigazítom az ágyneműdet.”
- egy féléves, síró kisgyermeknek: „nincs semmi baj, ha fáj is, elmúlik hamar!”
- egy nagy tömegben, zajban tőlünk távol álló barátunknak: „Indulni kellene, erre gyere!”
- társaságban, beszélgetés közben házastársunknak: „Légy nyugodt, veled vagyok!”

B) Hogyan, miből értjük meg szavak nélkül vagy a szavakon túl, hogy:

- egy értelmi fogyatékos gyermek mutatni szeretne nekünk valami érdekeset;
- egy ágyban fekvő nagybeteg kéri, hogy itassuk meg;
- egy beszélni még nem tudó kisgyerekek konfliktusa volt nagyobb testvérével;
- munkatársunk azt szeretné, hogy egy téma megbeszélését inkább négy szemközt folytassuk?

4. Beszélgetés

A következő idézeteket felhasználva gondolkodjunk el és beszéljünk a családjaink belüli, illetve a hozzánk legközelebb álló emberekkel folytatott kommunikációknak rejtett rétegeiről. Segítjük-e egymás számára jelenlétünk módjával a „nehéz hűséget”? Egyéni vagy családi feldolgozás esetén esetleg próbáljuk összeállítani családjaink „jelnyelv-szótárát”? Kiemelt figyelmet fordíthatunk arra a kérdésre: „hányféle csönd” létezik kommunikációjainkban, és melyeknek mi a jelentése?

Az életadás egyszerűen a meghallgatással kezdődik. A meghallgatás nagyon fontos minden emberi kapcsolatban. Meg kell értenünk gyerekeink szavait és szavak nélküli jeladásait. Ha nem tudunk tökéletesen egymásra figyelni, akkor gyerekeinket sem fogjuk megérteni. Ha úgy hallgatjuk meg egymást, hogy csak a kimondott szavakra figyelünk, és azok alapján döntünk arról, amit egymásért tennünk kell, akkor valószínűleg gyermekeinknek is csak a szavait fogjuk meghallgatni. Ha igazán teljes szívvel figyelünk arra, amit házastársunk vagy gyermekeink mondanak, akkor megtaláltuk az életadás egyik legfontosabb elemét. (*Chuck Gallagher SJ: Beszéljünk meg! OMC, Bécs, 1987, 131. oldal*)

József Attila
Rejtelmek

Rejtelmek ha zengenek,
ört állok, mint mesékbe'.
Bebujtattál engemet
talpig nehéz hűségbe.

Szól a szellő, szól a víz,
elpirulsz, ha megérted.
Szól a szem és szól a szív,
folyamodnak teérted.

Én is írom énekem:
ha már szeretlek téged,
tedd könnyűvé énekem
ezt a nehéz hűséget.

IV. A BESZÉD

1. A második kép tárja eléink talán a legközérthetőbb, illetve leghétköznapibb módon értett kommunikációt. Két ember beszélgetését látjuk rajta – két gyereket, akik közül az egyik súg valamit a másiknak. A kommunikációval kapcsolatban legtöbbször a beszédre gondolunk – ami történhet közvetlenül, de közvetítheti írás, telefon, rádió vagy televízió, plakát, e-mail és sok más „médiium” (eszköz) is. Hogy mennyire fontos valóság számunkra a beszéd, azt az is mutatja, hogy általában minden más kommunikációt is igyekszünk a beszédhez hasonlítani, „beszédként” megérteni. Ha például azt szeretnénk elmondani egy kívülállónak vagy egy gyermeknek, hogy mit tesz a harmadik képen látható imádkozó férfi, valószínűleg használni fogjuk ezt a kifejezést: „Istennel beszélget”. Az első képen látható anyuka pedig mi mást tenne, mint „beszélget a magzatával”. Pedig lehet, hogy egyik esetben sincs szó nyelvi megfogalmazott közlésekről, vagy legalábbis nem azokon van a hangsúly.

Am bármennyire kézenfekvőnek és otthonosnak tűnik is számunkra a nyelvi kommunikáció, korántsem lehetünk biztosak benne, hogy mindig minden rendben van körülötte. Beszélhetünk túl sokat vagy túl keveset; szavaink lehetnek precízek, hányavetiek, hivatalosak vagy homályosak. Amit a másik mond, azt hallgathatjuk feszülten vagy elengedhetjük a fülünk mellett, érthetjük vagy félreérthetjük. Mondanivalónk lehet izgalmas vagy érdektelen, idegesítő vagy fárasztó, és ami talán a legfontosabb: lehet igaz – vagy lehet hamis. Ha Krisztus tanítványaiként meg akarunk szólalni a világban, tisztába kell jönnünk saját beszédünkkel!

2. Szentírási beszélgetés

- A vezető lehetőleg saját szavaival megfogalmazott, a közösség állapotát kifejező imádsággal vezesse be az alkalmat.
- Osszuk négy csoportra a résztvevőket, és adjuk a csoportoknak sorban a következő neveket: Igazság, Szeretet, Test, Lélek.
- Olvassuk fel hangosan Jézus és a samariai asszony beszélgetésének történetét, s közben mindegyik csoport figyelje, hogy az „ő szavuk” hol kerül előtérbe a történetben. (Természetesen nemcsak a szó, hanem inkább a téma előfordulása számít, tehát például a „Test” csoport magáénak érzi Jézus szomjúságát, a „Lélek” csoport a samariaiak hitét stb.).
- A hangos felolvasás után a csoportok még néhány percig külön-külön, szöveggel a kezükben dolgozhatnak a kérdésen, és megállapításukat írásban rögzítik. (Egy-egy csoport bármennyi részletet kiemelhet a szövegből, ha meg tudja indokolni választását, de mindig rövid, néhány szavas vagy egymondatos részeket jelöljenek ki!)

- Ezután egy táblára vagy nagy csomagolópapírra párhuzamosan felírjuk az egyes csoportok kiválasztott szövegrészeit, és sorban mindegyik csoport megindokolja, miért választotta magáénak az adott verset, mondatot stb.
- Végül figyelmünket azokra a szakaszokra összpontosítva, amelyeket több csoport is kiválasztott, igyekszünk megfigyelni, hogy Jézus és a vele kapcsolatban állók beszédében hogyan függenek össze, hogyan kapcsolódnak vagy váltakoznak az igazság, a szeretet, a test (az emberlét) és a lélek (természetfölötti) szempontjai.

(Jézus) odaért Szamaria egyik városához, Szikarhoz, ez annak a földnek a közelében volt, amelyet Jákob fiának, Józsefnek adott. Ott volt Jákob kútja. Jézus elfáradt az úton, azért leült a kútnál. A hatodik óra féle járt az idő. Egy samariai asszony odament vizet meríteni. Jézus megszólította: „Adj innom!” Tanítványai ugyanis bementek a városba, hogy élelmet szerezzenek. A samariai asszony így válaszolt: „Hogyan? Zsidó létedre tőlem, samariai asszonytól kérsz inni?” [A zsidók ugyanis nem érintkeztek a samariaiakkal.] Jézus ezt felelte neki: „Ha ismernéd Isten ajándékát, s azt, aki azt mondja neked: Adj innom, inkább te kértél volna tőle, s ő élő vizet adott volna neked.” „Uram – mondta erre az asszony –, hiszen vödöröd sincs, a kút pedig mély. Honnan vehetnél hát élő vizet? Csak nem vagy nagyobb Jákob atyánknál, aki ezt a kút adta nekünk, s maga is ebből ivott a fiaival és állataival együtt?” Jézus azt mondta neki feleletül: „Aki ebből a vízből iszik, újra megszomjazik. De aki abból a vízből iszik, amelyet én adok, az nem szomjazik meg soha többé, mert a víz, amelyet én adok, örök életre szökellő vízforrás lesz benne.” Erre az asszony kérte: „Uram, adj nekem ilyen vizet, hogy ne szomjazzam többé, s ne kelljen ide járnom meríteni.” Jézus így válaszolt: „Menj, hívd el a férjedet, és gyere vissza!” „Nincs férjem” – felelte az asszony. Jézus erre azt mondta neki: „Jól mondtad, hogy nincs férjed, mert volt ugyan öt férjed, de akid most van, az nem férjed. Így igazat mondtál.” „Uram – válaszolta az asszony –, látom, próféta vagy. Atyáink ezen a hegyen imádták az Istent, ti meg azt mondjátok, hogy Jeruzsálemben kell imádni.” „Hidd el nekem, asszony – mondta Jézus –, elérkezik az óra, amikor sem ezen a hegyen, sem Jeruzsálemben nem fognak imádni az Atyát. Ti azt imádjátok, akit nem ismertek, mi azt, akit ismerünk, mert az üdvösség a zsidóktól ered. De elérkezik az óra, s már itt is van, amikor igazi imádói lélekben és igazságban imádják az Atyát. Mert az Atya ilyen imádókat akar. Az Isten lélek, ezért akik imádják, azoknak lélekben és igazságban kell imádniuk.” Az asszony azt felelte rá: „Tudom, hogy eljön a Messiás, azaz a Fölkent, s amikor eljön, mindent tudunkra ad.” Jézus erre kijelentette: „Én vagyok az, aki veled beszélek.” Közben visszatértek tanítványai, s meglepődtek rajta, hogy asszonnyal beszélget. De egyikük sem mondta: „Mit akarsz tőle?” Vagy: „Miért beszélgetsz vele?” Az asszony otthagya a korsóját, sietve visszatért a városba, és azt mondta az embereknek: „Gyertek, van itt egy ember, aki mindent elsorolt, amit csak tettem. Ő volna a Messiás?” Az emberek kitérdültek a városból, és odasereglettek hozzá. Közben a tanítványok kérték: „Mester, egyél!” De ő azt felelte: „Van eledelem, csak nem tudok róla.” A tanítványok erre tanakodni kezdtek egymás közt: „Csak nem hozott neki valaki enni?” Jézus erre megmagyarázta: „Az én eledelem, hogy annak akarát teljesítsem, aki küldött, s elvégezzem, amit rám bízott. Vagy nem így beszéltek: Még négy hónap, és itt az aratás? Nos, azt mondom nektek: Emeljétek fel szemeteket, és nézzétek meg a szántóföldeket: már megértétek az aratásra. Az arató már most megkapja bérét, s temést gyűjt az örök életre, hogy együtt örüljön, aki vet, azzal, aki arat. Mert igaza van a szólásmondásnak: Más vet és más arat. Nos, azért küldtelek benneteket, hogy learassátok, amit nem ti munkáltatok. Mások fáradoztak, s ti az ő munkájukba álltatok bele.” Abból a városból sokan hittek benne a samariaiak közül, az asszony szavára, aki tanúsította: „Mindent elsorolt, amit csak tettem.” Amikor a samariaiak odaértek hozzá, kérték, hogy maradjon náluk. Két napig ott is maradt. S az ő szavát hallva még többen hittek benne. Meg is mondták az asszonynak: „Most már nem a te szavaidra hiszünk, mert magunk is hallottuk, és most már tudjuk, hogy valóban ő a világ Üdvözítője.” (Jn 4,5-42)

3. „Beszédünk ne legyen hamis”

A Katolikus Egyház Katekizmusának (KEK) alábbi részleteiből kiindulva (esetleg a KEK más pontjait is felhasználva) próbáljuk megtalálni a keresztény meghatározást a következő fogalmakra, és meghatározni értéküket, helyüket kommunikációinkban:

- igazmondás
- igazság
- hazugság
- őszinteség
- nyíltság
- becsületesség
- titok
- bizalom

(2467.) Az ember természete szerint az igazságra törekszik. Köteles tisztelni és tanúsítani az igazságot. „Méltóságának megfelelően az összes embert, mivel személy (...), a saját természete ösztökéli az igazság keresésére – ami erkölcsi kötelessége is –, elsősorban a vallás tekintetében. A megismert igazsághoz ragaszkodnia kell, és egész életét az igazság követelményei szerint kell berendeznie.”

(2468.) Amikor az igazság a cselekvésmódban és az emberi beszédben nyilvánul meg, mint egyenesség, igazmondásnak (veracitas), őszinteségnek (sinceritas) vagy nyíltlelkűségnek nevezzük. Ez az erény arra tesz készsége, hogy az ember az igazat tetteivel megmutassa és szavaival kimondja, kerülve a kétszínűséget, a színlelést és a képmutatást.

(2469.) „Lehetetlen volna az emberi együttélés, ha az embereknek nem lenne bizalmuk egymáshoz, azaz ha nem mondanának egymásnak igazat.” Az igazság erénye pontosan megadja a másoknak, ami neki jár. Az igazmondás tiszteletben tartja az egyensúlyt a föltárandó és a titokban tartandó dolgok között, amit meg kell őrizni: magában foglalja az őszinteséget és a diszkréciót. „Az embernek becsületesen föl kell tárnia a másik előtt az igazságot.”

(2470.) Krisztus tanítványa elfogadja, hogy „az igazságban éljen”, azaz Urának példája szerinti egyszerű életet éljen és megmaradjon az igazságban. „Ha azt állítjuk, hogy közösségben vagyunk vele, és sötétségben élünk, akkor hazudunk és nem az igazsághoz igazodunk” (Jn 1,6). (KEK 2467–2470)

4. Vers

Az alábbi verset fenti beszélgetéseink bármelyikének lezárásául, nyitányául, vagy akár egy önálló beszélgetés kiindulópontjául is felhasználhatjuk. Szempontunk lehet: mit mond a művészet eszközeivel Babits Mihály kimondott szavainkkal kapcsolatos érzéseinkről? Mi az összefüggése ezeknek a gondolatoknak Jézus tanításával? (Mi lehet az a „Szó”?)

Babits Mihály
(Mint a kutya silány házában...)

Mint a kutya silány házában,
legeslegutolsó a családban,
kiverten és sárral dobáltan,
és mégis híven és bátran
kiált egyedül a határban
fázva és szeleknek kitértan:
amit kiáltok, úgy kiáltom
vénen, magamban és ziláltan,
sárosan, rúgdalva, ruhátlan,
híven, remegve és bátran.

Magamra maradtam, magamra
és hangom mint vén kutya hangja
rekedt már, vagy mintha a kamra
mélyéből jönne, tömlőkamra
mélyéből. (Én vagyok a kamra.)
És mire fölér ajakamra,
száz faltól fulladt és bamba,
mert az élet mosott goromba
habjaival, és süket és tompa
iszapot rakott minden ablakomba.

Nagy almáriumaimban néha
szalagokat találok, léha
csecsebecsét. Fakó, únt, méla
régí divatok maradéka,
régí gazdagság bús hagyatéka.
S szólok: „Gyermekeim, ti hangok,
vegyetek föl néhány cafrangot,
néhány szalagot és sallangot!”
És fölvesznek néhány sallangot
gyermekeim, a megfakult hangok.

De abban is csak ügyetlenebbek,
félszegebbek és feszesebbek
– mint kinőtt ruhában – merevebbek
s koldus irigyeim nevetnek:
de a hangok csak jönnek, tolnak,
semmivel sem törődnek, kibújnak,
s botlódva bár, újak és újak,
gáton, iszapon átnyomulnak,
s fulnak és túrnak és fűrnak,
míg cafrangjaik rongyokban lehullnak.

S kérdem: „Mit jöttök egyre-másra,
fázva, fulva, fakulva, vásva,
hogý szégyeneteket mindenki lássa?
Mért jöttök ki ilyen dadogásra?”
S felelnek: „Dadogunk, botorkálunk,
de ki kell jönnünk, egy szó előtt járunk,
dadogás vagyunk, egy szó jön utánunk,
követek vagyunk, utat csinálunk.
Nagy szó, nagy szó a mi királyunk!
Mi dadogunk, de várj, ki jön utánunk.”

V. AZ IMÁDSÁG

1. A harmadik kép mondanivalója első látásra talán nem kérdéses számunkra. Az imádság – kommunikáció Istennel. De hogyan is zajlik, milyen is ez a kommunikáció? Ezen a képen ki mondja kinek: „Szólj hozzám...”? Isten az embernek? Ember az Istennek? Nemcsak a vallásukat nem gyakorlóknak, de maguknak a keresztényeknek is sokszor különös, hiányos elképzeléseik vannak az imáról. Imádságnak éljük-e meg a liturgiát – vagy csak valamiféle előadásnak, amit a hozzáértők (a pap, az asszisztencia) „bemutat”, mi pedig „megtekintjük”? Másfelől: imádság-e számunkra a megtanult szöveg – például a Miatyánk, a szentolvasó – elmondása, vagy netán idegenkedünk tőle, gyerekesnek érezzük a „versmondást”? Harmadrészt: tudunk-e úgy imádkozni Istenhez, ahogyan a számunkra legkedvesebb emberekkel beszélgetünk – közvetlenül és kötetlenül –, vagy visszatart valami bennünket attól, hogy ezt imának érezzük? És hogy állunk a csenddel, mely minden ima első feltétele? Az ima sohasem monológ, hanem párbeszéd; legfontosabb elemét pedig nem azok a szavak jelentik, amelyekkel megfogalmazzuk, hanem sokkal inkább az idő, amelyet rá (tehát Istenre) szántunk.

2. Szentírási elmélkedés

Keressünk olyan részleteket az evangéliumban, melyek Jézus imádságáról szólnak, és próbáljuk meghatározni annak sajátosságait! Mit mondanak ezek a részletek a mi imádságos életünkkel kapcsolatban? Kiindulásul használhatjuk az alábbi szentírási helyeket:

*Mt 6,5-15; Mt 7,7-11; Mt 27,45-50; Mk 1,35-38; Lk 10,21-23;
Jn 11,40-44; Jn 17,1-26*

3. Versek

Az alábbi két verset a Katolikus Egyház Katekizmusának itt közölt részleteivel (valamint esetleg az előző beszélgetés eredményével) összevetve kereshetjük a választ arra a kérdésre: mi az, amit az ember képes megtenni az imádságért (az Istennel való kapcsolatért), és mi az, amit Istentől kell kérnünk ezen a téren?

*Babits Mihály
Jónás imája*

Hozzám már hűtlen lettek a szavak,
vagy én lettem mint túláradt patak
oly tétova céltalan parttalan
s úgy hordom régi sok hiú szavam
mint a tévelygő ár az elszakadt
sövényt jelzőkarókat gátakat.
Óh bár adna a Gazda patakom
sodrának medret, biztos útakon
vinni tenger felé, bár verseim
csücskére Tőle volna szabva rim
előre kész, s mely itt áll polcomon,
szent Bibliája lenne verstanom,
hogy ki mint Jónás, rest szolgája, hajdan
bujkálva, később mint Jónás a Halban
leszálltam a kinoknak eleven
süket és forró sötétjébe, nem
három napra, de három óra, három
évre vagy évszázadra, megtaláljam,
mielőtt egy mégvakabb és örök
Cethal szájában végkép eltűnök,
a régi hangot s, szavaim hibátlan
hadsorba állván, mint Ő sugja, bátran
szólhassak s mint rossz géégémből telik
és ne fáradjak bele estelig
vagy míg az égi és ninivei hatalmak
engedik hogy beszéljek s meg ne haljak.

Nemes Nagy Ágnes
Kiáltva

Irgalmazz, Istenem! Én nem hiszek Tebened,
Csak nincs kivel szót váltanom.
S lám, máris megadod azt a végső kegyelmet,
Hogy legalább imádkozom.

Bűnöm csak egy, de nagy: a gőg fogai rágnak.
És most porig aláztatom.
Hörgök, vonagolok, mint egy nyomorú állat,
Kínomban a port harapom.

Életem vékonyul, gyökere félbemetszve,
Virága tán nem nyit soha.
Irgalmazz, Istenem, húsvétvasárnap este,
Hísz él az Embernek Fia.

Itt megaláztatás, ott szorongattatások,
Kín és életveszedelem.
Ne hagyd el sok papod hitetlen unokáját,
Ne hagyd el nyomorult fejem!

(2608.) A hegyi beszédtől kezdve Jézus a szív megtérését hangsúlyozza: a kiengesztelődést a testvérrel, mielőtt az áldozati adományt az oltárhoz visszük, az ellenség szeretetét és az imádságot üldözőinkért, a „rejtekekben” (Mt 6,6) való imádságot az Atyához, a bőbeszédűség kerülését, a szívből való megbocsátást az imádságban, a szív tisztaságát, és az Ország keresését. Ez a teljes megtérés az Atyára irányul. Gyermeki odaadás az Atya iránt.

(2609.) A szív, amely így kész a megtérésre, megtanul imádkozni a hitben. A hit – minden érzésünket és megértésünket meghaladó – gyermeki odasimulás Istenhez. Ez az odaadás azért vált lehetővé, mert a szeretett Fiú megnyitotta nekünk az Atyához vezető utat. A Fiú kérheti tőlünk, hogy „keressünk” és „zörgessünk”, mert ő maga az ajtó és az út.

(2610.) Miként Jézus imádkozik az Atyához és hálát ad, még mielőtt megkapja ajándékait, nekünk is tanítja ezt a gyermeki merészséget: „Mindazt, amit imádkozva kértek, higgyétek, hogy már meg is kaptátok” (Mk 11,24). Ilyen az imádság ereje, hiszen „minden lehetséges a hívőnek” (Mk 9,23), aki nem kételkedik a hitben. Amennyire elszomorodik Jézus hozzátartozói „hitetlenségén” (Mk 6,6) és tanítványainak kicsinyhűségén, annyira eltelik csodálattal a római százados és a kánaáni asszony nagy hite láttán.

(2611.) A hit imádsága nem csupán abban áll, hogy mondogatjuk: „Uram, Uram”, hanem a szív készségében az Atya akaratának teljesítésére. Jézus arra hívja apostolait, hogy ezt az együttműködési készséget az isteni tervvel foglalják imádságaikba.

(2612.) Jézusban „elközelgett az Isten országa” (Mk 1,15), és ő megtérésre és hitre hív, de virrasztásra is. A tanítvány az imádságban éberrel figyel rá, aki van és aki eljön, a test alázatában történt első eljövételre való emlékezésben és dicsőséges második eljövételének reményében. A tanítványok Mesterükkel közösségben végzett imádsága küzdelem, s amíg imádságban virrasztanak, nem esnek kísértésbe. (KEK 2608–2612)

VI. A KÜLDETÉS

1. A plakátok mint reklámeszközök a (lehetőleg feltűnő) képen kívül igen gyakran tartalmaznak egy meghökkentő, megállító, figyelemfelkeltő szlogent; ezt a mondatot a plakát egy másik eleme értelmezi, magyarázza; és persze többnyire szerepel még valahol a felületen a hirdetni kívánt cég vagy márka logója is, hiszen az a cél, hogy ez utóbbi rögzüljön a befogadóban. Az Egyház óriásplakátján ott találjuk a szlogent („Szólj hozzám ...”), és ott a logó is a felirattal: Magyar Katolikus Egyház. Ám hol találjuk a középső elemet, a kifejtést, mely a kívülálló számára is érthetővé teszi: kinek kell „szólnia” kihez? Azt felelhetjük erre: el kell gondolkodni a képen, hogy megkapjuk a választ. Mi, keresztények talán valóban hozzá vagyunk szokva az igazságok felett való gondolkodáshoz; ám a plakát nyilván nem elsősorban (vagy nem csak) hozzánk szeretne szólni (hiszen ha így lenne, elég volna a templomokban kitenni). Mi lesz hát a többiekkel, akik nem olyan otthonosak a keresztény elmélkedés kultúrájában?

A kommunikációs programról közösségben gondolkodva megérthettük: a program arra szeretne ösztönözni bennünket – az Egyház elkötelezett tagjait és a hittől távolabb állókat egyaránt –, hogy figyeljünk jobban kommunikációnkra; szánjunk időt egymásra, szóljunk egymáshoz nagyobb odafigyeléssel a családban és a mindennapi élet egyéb területein; és persze ne feledkezzünk el az Istennel való beszélgetésről sem. Ahhoz, hogy a plakát elérje ezt a célt, szükség van a középső mondatra – s ez a „mondat” mi, keresztények magunk lehetünk! Mi magyarázhatjuk el, vagy a plakáttól függetlenül is: mi „élhetjük embertársaink elé” azt az életformát, amely hírül adja a világnak a kommunikáció fontosságát.

2. Szentírási elmélkedés

- Egy nagy papírra vagy egy táblára mindenki által jól láthatóan írjuk fel az alábbi szentírási részletet (Mt 15,29-39).
 - Elcsendesedés és imádság után olvassuk fel hangosan a szöveget, és egy percig mindenki csendben próbáljon belehelyezkedni az általa kiválasztott szereplő helyzetébe.
 - Utána a résztvevőkkel újra végignézzve a szöveget, töröljük (satírozzuk át, esetleg papírdarabbal ragasszuk le) az összes olyan szót, amely mennyiségekre vonatkozik (például „nagy sereg”, „mindenki”, „amennyit” stb.). Majd ugyanígy végighaladva a szövegen, emeljük ki (húzzuk alá vagy keretezzük be) azokat a szavakat, amelyek személyekre vonatkoznak (nevek, „tanítvány”, „emberek”, „mindannyian” stb.).
 - Az így „átalakított” szöveget csendben mindenki újra olvassa végig, azután közös beszélgetésben próbáljunk válaszolni az alábbi kérdésekre:
 - Változott-e valamit a szöveg hangulata, a szöveg által bennem keltett érzés a „preparálás” után? Ha igen, milyen értelemben?
 - Vajon lehetett-e különbség Jézus és a többi résztvevő szemléletmódja, hozzáállása, érzései között az esemény során? Ha igen, mi?
 - Mitől válik elfogadhatóvá a tanítványok számára és számunkra a világ, a többi emberek felé szóló küldetés (például ebben a történetben: „Ti adjatok nekik enni”)?
 - Mit tanulhatunk Jézus szemléletmódjából ebben az evangéliumi jelenetben?
 - Végül olvassuk el újból az eredeti szöveget, és hálaadó imádsággal fejezzük be az alkalmat.
- (Az elmélkedés célja, hogy a világgal való kapcsolatunkban, a küldetés kérdésében a „hasznossági” és „mennyiségi” szemlélet felől el tudjunk mozdulni a személyre összpontosító és a természetfölöttiből kiinduló, találkozásközpontú szemlélet felé. Ne arra figyeljünk, ami „ennek a világnak törvényei szerint lehetetlen”, hanem arra, ami „Istennek lehetséges”).

Jézus fölment egy hegyre, s ott leült a tanítványaival. Közel volt a húsvét, a zsidók ünnepe. Amikor Jézus körülnézett, és látta, hogy nagy sereg ember tódul hozzá, megkérdezte Fülöptől: „Honnan veszünk kenyeret, hogy legyen mit enniük?” Ezt azért kérdezte, mert próbára akarta tenni, maga ugyanis tudta, mit fog végbevenni. „Kétszáz dénár árú kenyér sem elég, hogy csak egy kevés jusson is mindenkinek” – felelte Fülöp. Az egyik tanítvány, András, Simon Péter testvére megszólalt: „Van itt egy fiú, akinek van öt árpakenyere és két hala, de mi az ennyinek?” Jézus meghagyta: „Telepítsétek le az embereket!” Azon a részen sok fű volt. Letelepedtek hát, s csak a férfiak voltak szám szerint ötezren. Jézus ekkor kezébe vette a kenyeret, hálát adott és kiosztotta a letelepedett embereknek, s ugyanígy a halból is adott, amennyit csak akartak. Amikor jóllaktak, szót tanítványainak: „Szedjétek össze a maradékot, nehogy kárba vesszen.” Összeszedték, s tizenkét kosarat töltöttek meg az öt árpakenyér maradékából, amit meghagytak azok, akik ettek. Amikor az emberek látták a csodajelet, amelyet Jézus végbevitt, így beszéltek: „Bizonyára ez az a próféta, akinek el kell jönnie a világba.” Jézus észrevette, hogy körül akarják venni, erőszakkal meg akarják tenni királynak, azért visszament a hegyre, egyedül. (Mt 15, 29–39)

3. A II. Vatikáni Zsinat tanítása

A zsinat „Gaudium et spes” kezdetű dokumentumának („Az Egyház a mai világban”) alábbi pontjait (ha lehetőség van rá, a dokumentum más részeit is) előre feldolgozva egy résztvevő tartson rövid bevezetőt arról, hogy a zsinat milyen módon szemléli a világ és az Egyház egymásrautaltságát. Ebből kiindulva próbáljuk közösen megtalálni, mi az a küldetés, amelyet közösségként (egyházközösségként) konkrét környezetünkben betölthetnénk, vagy amire az eddigénél nagyobb hangsúlyt fektethetnénk! (Például szociális területen, a családok segítségével, sajátos csoportoknak – pedagógusoknak, fiataloknak, kisgyermekes szülőknek, időseknek stb. – szervezett speciális programokkal, a falusi, illetve városi társadalmi környezet érdekében végzett önkéntes, szervezett tevékenységgel stb.).

(40.) (...) Az Egyháznak – mely az örök Atya szeretetéből származik, az időben a megváltó Krisztus alapította és a Szentlélekben gyülik össze – üdvösséges és eszkatologikus célja van, mely csak az eljövendő világban érhető el teljesen. Azonban már itt a földön jelen van, emberekből áll, tudniillik a földi állam polgáraiból, akik arra hívatnak, hogy már az emberi nem történelme folyamán Isten gyermekeinek családját alkossák, és azt az Úr eljövételéig folytonosan növeljék. Bár ez a család a mennyei javak végett gyült össze, és ezek birtokosa, Krisztus akaratából mégis „ebben a világban, alkotmányos és rendezett társaság”, mely el van látva „egy látható és társadalmi jellegű egyesülés eszközeivel”. Így az Egyház egyszerre „látható gyülekezet és kegyelmi közösség”; együtt menetel az egész emberi nemmel, a földi sorsban osztozik a világgal, és kovásza vagy éppen Lelke a társadalomnak, mely arra hívatott, hogy megújuljon Krisztusban és átalakuljon Isten családjává.

A földi és mennyei országnak ezt az egymásba fonódását csak hittel lehet fölfogni, sőt misztériuma marad az emberi történelemnek, melyet mindaddig, amíg Isten gyermekeinek dicsősége teljesen ki nem nyilvánul, megzavar a bűn. Az Egyház a maga üdvözítő célja felé törekedvén nemcsak az isteni életet közli az emberrel, hanem ennek visszatükröződő fényét az egész világra is árasztja, leginkább azért, hogy az emberi személy méltóságát gyógyítja és fölemeli, megerősíti az emberi társadalom köteleit, s mélyebb értelmet és jelentőséget ad az emberek mindennapi tevékenységének. Így az Egyház – egyes tagjai és egész közössége által – úgy hiszi, nagyban hozzájárulhat az emberi család és történelme emberibb tételéhez. (...)

(42.) (...) A küldetés, melyet Krisztus Egyházára bízott, nem politikai, gazdasági vagy társadalmi jellegű: a cél, amit eléje tűzött, vallási természetű. De ebből a vallási küldetésből olyan *feladatok, világosság és erők* fakadnak, melyek jó szolgálatot tehetnek az emberi közösség isteni törvény szerinti fölépüléséhez és megszilárdulásához. Emellett – szükség szerint – az Egyház maga is létesíthet a korviszonyoknak és a helyi körülményeknek megfelelő intézményeket mindenki szolgálatára, sőt köteles ilyeneket létesíteni, különösen a nélkülözők érdekében, például jótékonsági intézményeket és hasonlókat.

Az Egyház továbbá elismer minden jót, ami korunk társadalmi dinamizmusában van: főként az *egység* felé való fejlődést, az egészséges *szocializáció* és a polgári, illetve a gazdasági *önszerveződés* folyamatát. Az egység előmozdítása ugyanis hozzátartozik az Egyház legsajátosabb küldetéséhez, hiszen „az Egyház Krisztusban mintegy szentsége, azaz jele és eszköze az Istennel való bensőséges egyesülésnek és az egész emberi nem egységének”. Így mutatja meg az Egyház a világnak, hogy az igazi külső társadalmi egység az elmék és a szívek egységéből ered, tudniillik abból a hitből és szeretetből, melyekkel a Szentlélekben a saját fölbonthatatlan egysége van megalapozva. Az az erő ugyanis, melyet az Egyház a mai társadalomba önthet, ebben az életre váltott hitben és szeretetben áll, nem pedig egy pusztán emberi eszközökre támaszkodó külső uralomban.

Mivel az Egyház küldetésénél és természeténél fogva nincs hozzákötve az emberi kultúra egyetlen konkrét formájához sem, mint ahogy politikai, gazdasági vagy társadalmi rendszerhez sem, egyetemessége miatt a legszorosabb összekötő kapocs lehet különböző emberi közösségek és nemzetek között, föltéve, hogy ezek bíznak benne és valóban elismerik igaz szabadságát küldetése teljesítéséhez. Ezért az Egyház figyelmezteti gyermekét, sőt minden embert, hogy az Isten családjához tartozó gyermekek lelkiületével emelkedjenek felül a nemzetek vagy a rasszok közötti nézeteltéréseken, és a törvényes társulásokat belülről tegyék szilárdá.

A zsinat tehát nagy tisztelettel tekint mindarra, ami igaz, jó és igazságos abban az oly sokféle intézményben, melyet az emberi nem a maga javára alapított és alapít. Ezenfelül kijelenti, hogy az Egyház – amennyiben rajta múlik és küldetésével összefér – segíteni és támogatni akarja az összes ilyen intézményt. Semmit sem kíván jobban, mint hogy mindenki javára szolgálván szabadon fejlődhessen bármilyen kormányzati forma alatt, mely elismeri a személy és a család alapvető jogait és a közjó követelményeit. (...)

(44.) Miként a világ érdeke, hogy fölismerje: az Egyház a történelem társadalmi realitása és kovása, ugyanígy az Egyház is tudja, mi mindent köszönhet az emberi nem történelmének és fejlődésének.

Az Egyháznak is javára válik az elmúlt századok sok tapasztalata, a természettudományok fejlődése és a kultúra különféle formáiban rejlő gazdagság; ezek által jobban föltáru magá az emberi természet, és új utak nyílnak az igazság felé. Hiszen az Egyház történetének kezdetétől fogva megtanulta a különböző népek fogalmait és nyelve segítségével kifejezni Krisztus üzenetét, melyet a filozófusok bölcsességével is igyekezett megvilágítani; tudniillik azért, hogy az evangéliumot, amennyire lehetett, mind az egyszerű emberek felfogóképességéhez, mind a bölcsék igényeihez alkalmazza. Továbbra is minden evangelizáció törvényének a kinyilatkoztatott Ige megfeldően alkalmazott hirdetésének kell maradnia. Mert így válik képessé minden nemzet arra, hogy a maga módján fejezze ki Krisztus üzenetét; s így alakulhat ki eleven kapcsolat az Egyház és a népek kultúrái között. E kapcsolat elmélyülése szempontjából – főleg ma, amikor a dolgok rendkívül gyorsan változnak és nagyon sokféle gondolkodásmód van – az Egyház különösen azok segítségére szorul, akik akár mint hívők, akár mint nem hívők a világban élnek, jól ismerik a különféle intézményeket és szaktudományokat, és értik a bennük megnyilatkozó szellemiséget. Isten egész népe, főleg a pásztorok és teológusok feladata, hogy a Szentlélek segítségével korunk különböző megnyilvánulásait meghallják, megkülönböztessék, értelmezzék, és az isteni Ige világosságánál megítéljék, annak érdekében, hogy a kinyilatkoztatott igazságot egyre inkább föl lehessen fogni, jobban meg lehessen érteni és alkalmasabb módon lehesen előadni.

Az Egyház, mivel látható társadalmi szervezete van, ami Krisztusban gyökeröző egységének jele, az emberi társadalom életének fejlődésével is gazdagodhat és gazdagszik, nem mintha valami hiányozna a Krisztustól adott alkotmányból, hanem annak érdekében, hogy azt mélyebben megismerje, jobban kifejezze és korunkhoz szerencsésebben alkalmazza. Az Egyház hálás lélekkel tapasztalja azt a sokféle segítséget, melyet akár a maga közösségében, akár egyes fiainak a személyében kap bármilyen rendű és rangú emberektől. Akik előbbre viszik az emberi közösség ügyét a családi, a kulturális, a gazdasági, valamint a nemzeti vagy nemzetközi politikai élet terén, azok Isten terve szerint nem csekély szolgálatot tesznek az egyházi közösségnek is, amennyiben ez külső tényezőktől függ. Sőt, az Egyház vallja, hogy sok hasznot merített és meríthet még ellenségeinek és üldözőinek támadásaiból is.

4. Vers

Az alábbi költeményt felhasználhatjuk a témáról való beszélgetéshez azzal kapcsolatban, hogy a kommunikáció az egész teremtés egyik legalapvetőbb igénye és valósága. Nekünk, keresztényeknek a kommunikáció előmozdítóinak, „katalizátorainak” kell lennünk ebben a világban.

Tóth Árpád
Lélektől lélekig

Állok az ablak mellett éjszaka,
S a mérhetetlen messzeségen át
Szemembe gyűjtöm össze egy szelíd
Távol csillag remegő sugarát.

Billió mérföldekről jött e fény,
Jött a jeges, fekete és kopár
Terek sötétjén lankadatlanul,
S ki tudja, mennyi ezredéve már.

Egy égi üzenet, mely végre most
Hozzám talált, s szememben célhoz ért,
S boldogan hal meg, amig rácsukom
Fáradt pillám koporsófüdelét.

Tanultam én, hogy általszürve a
Tudósok finom kristálműszerén,
Bús földünkkel s bús testemmel rokon
Elemekről ad hírt az égi fény.

Magamba zárom, véremmé iszom,
És csöndben és tűnődve figyelem
Mily ős bút zokog a vérnek a fény,
Földnek az ég, elemnek az elem?

Tán fáj a csillagoknak a magány,
A térbe szétszórt milljom árvaság?
S hogy össze nem találunk már soha
A jégen, éjen s messziségen át?
Óh, csillag, mit sírsz! Messzebb te se vagy,
Mint egymástól itt a földi szivek!
A Sziriusz van tőlem távolabb
Vagy egy-egy társam, jaj, ki mondja meg?

Óh, jaj, barátság, és jaj, szerelem!
Óh, jaj, az út lélektől lélekig!
Küldözzük a szem csüggedt sugarát,
S köztünk a roppant, jeges űr lakik!